

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Η πρόσληψη της Καινής Διαθήκης στη λογοτεχνία και την τέχνη

Ένατη Ενότητα: Η πρόσληψη της ιστορίας του Ιησού στον κινηματογράφο (II)

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Θεωρία της πρόσληψης και Καινή Διαθήκη

Η πρόσληψη της ιστορίας του Ιησού στον
κινηματογράφο (II)

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Εισαγωγικά
2. Τύποι του Ιησού στα κιν/φικά έργα
3. Η ιουδαϊκή ταυτότητα του κιν/κού Ιησού
4. Μια ιστορική εκτίμηση
5. Ο επικός χαρακτήρας των ταινιών για τον Ιησού 1/2
6. Ο επικός χαρακτήρας των ταινιών για τον Ιησού 2/2
7. Ιδιαιτερότητες των αμερικανικών ταινιών

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

8. *King of Kings* (1927) – Cecil B. DeMille
9. *King of Kings* (1961) – Nicholas Ray
10. *The Gospel According to St. Matthew* (1964)
– Pier Paolo Pasolini
11. Θέματα που εξετάζονται
12. Προοπτικές και ζητήματα

Εισαγωγικά

- Συνήθως αντλούν από όλα τα ευαγγέλια – βασικός αφηγηματικός κορμός το Ιω και προσθέτουν στοιχεία από τους συνοπτικούς
- Υλικό κι από τα απόκρυφα
- Ο ήρωας Ιησούς δεν παρουσιάζει εξέλιξη

Τύποι του Ιησού σε κιν/φικά έργα

- Δύο διαφορετικές τυπολογίες:
  - Με βάση τους τύπους του Ιησού που επικρατούν στην έρευνα για τον ιστορικό Ιησού (A. Reinhartz)
    - Ο εσχατολογικός / αποκαλυπτικός Ιησούς
    - Ο Ιουδαίος κυνικός φιλόσοφος
    - Ο προφήτης με κοινωνικό κριτικό λόγο
  - Με βάση διαφορετικούς χριστολογικούς τύπους (P.O. Brunstad)
    - Τονισμός της ανθρώπινης φύσης του Ιησούς (αντιοχειανός)
    - Υψηλή Χριστολογία (αλεξανδρινός)

Η ιουδαϊκή ταυτότητα του κιν/κού Ιησού

- Ο Ιησούς ως ο πολιτικός Μεσσίας των Ιουδαίων:
  - *King of Kings* (1961)
- Το στερεότυπο του πολιτικού Μεσσία χωλαίνει εξαιτίας της «αποτυχίας» του πολιτικού έργου του Ιησού
- Η ιουδαϊκή αυτοσυνειδησία του Ιησού
  - *Monty Python's Life of Brian* (1979)
  - *Jesus of Montreal* (1989)
- Ο Ιησούς ως ο πάσχων δούλος Κυρίου
  - *The Passion of Jesus Christ* (2004)

Μια ιστορική εκτίμηση

- Οι ταινίες για τον Ιησού ακολουθούν την πορεία του κιν/φου κυρίως στην Αμερική (Hollywood)
- Ο Ιησούς του βωβού κιν/φου θυμίζει τις εικονογραφημένες Βίβλους
- Ένα μεγάλο κενό στην παραγωγή μεταξύ του *King of Kings* του DeMille (1927) και το *King of Kings* του N. Ray (1961) εξαιτίας της αμερικανικής νομοθεσίας για τον κιν/φο
- Ένα δεύτερο κενό μεταξύ του *Jesus of Montreal* (1989) και του *The Gospel of John* (2003) – επίδραση από τη συζήτηση για τον ιστορικό Ιησού
- Ο εικονοκλαστικός Ιησούς του Martin Scorsese
- Μία νέα ώθηση στο είδος δίνεται με την ταινία *Passion* του M. Gibson (2004)

Ο επικός χαρακτήρας των ταινιών για τον Ιησού 1/2

- Υιοθετούν τους ίδιους τρόπους οπτικοακουστικής έκφρασης όπως κι οι ταινίες για την ΠΔ
- Σε διάφορες σκηνές αντιγράφουν γνωστά έργα τέχνης
- Οι ηθοποιοί που υποδύονται τον Ιησού μοιάζουν τον Ιησού στην απεικόνιση του Warner Sallman (1940)
- Θεαματικές σκηνές

Ο επικός χαρακτήρας των ταινιών για τον Ιησού 2/2

- Οι ταινίες για τον Ιησού ανήκουν σε διάφορα κιν/κά είδη
- Βιογραφικές ταινίες με επικά στοιχεία
- Η επίφαση της ιστορικότητας
- Η διαφοροποίηση από τις υπόλοιπες ταινίες βιβλικού περιεχομένου:
  - Η ιδιαίτερη προσωπικότητα του Ιησού
  - Ο ρόλος της πίστης
- Συμπλήρωση της ιστορίας με στοιχεία από απόκρυφα

Ιδιαιτερότητες των αμερικανικών ταινιών

- Κοινωνικό φύλο: γυναίκες ως επικεφαλής των μαθητών του Ιησού
  - Μαρία Μαγδαληνή
  - Παναγία
  - Ιδανική οικογένεια του 1950
- Αναλογίες με την ψυχροπολεμική περίοδο
- Τα κοινωνικά δικαιώματα
- Αντισημιτισμός
- Η ιουδαϊκή καταγωγή του Ιησού

King of Kings (1927) – Cecil B. DeMille

- Τεχνικά μέσα:
  - η ταινία στη μορφή μίας εικονογραφημένης Βίβλου
  - εκκλησιαστικοί ύμνοι ως μουσικό υπόβαθρο
  - τονισμός της θεότητας του Ιησού έναντι της ανθρώπινης φύσης των άλλων χαρακτήρων
- Μία ευσεβιστική παρουσίαση του Ιησού
- Ο Ιησούς ως μεσήλικας (βλ. Ιω 8,57 και το βικτωριανό μοντέλο για τον ώριμο ήρωα)
- Βιβλικά κείμενα ως υπομνηματισμός – το κείμενο της Authorized Version
- Ο Ιησούς με βάση το πατριαρχικό μοντέλο

King of Kings (1961) – Nicholas Ray

- Ο Ιούδας κι ο Βαραββάς - πολιτικοί επαναστάτες
- Ο Ιησούς ελέγχεται και χρησιμοποιείται από αυτούς
- Ένας νεαρός Ιησούς – τον ρόλο του ώριμου ηγέτη διατηρεί ο Ιωάννης Βαπτιστής
  - Όμορφος, νεαρός, εξιδανικευμένος Ιησούς
  - Ο Μεσσίας της ειρήνης (Βαρραβάς – ο Μεσσίας του πολέμου)
- Εξιδανικευμένοι τύποι – το πλήθος δεν αντιδρά ωστόσο στον Ιησού
- Οι διάλογοι διανθισμένοι με κείμενα από την ΚΔ – Revised Standard Version σε επίσημο ύφος

The Gospel According to St. Matthew (1964) – Pier Paolo Pasolini

- Ο Pasolini επιλέγει να αποφύγει τις συμβατικές ταινίες του Hollywood για τον Ιησού
- Νεορεαλιστικό ύφος ντοκυμαντέρ
- Ακολουθεί το Μτ, αν και κάνει τροποποιήσεις στην ιστορία
- Μαρξιστικές αναφορές

Θέματα που εξετάζονται

1. Οι γυναίκες στις ταινίες για τον Ιησού (Telford)
2. Ο Ιούδας (Telford, Walsh, Paffenroth)
3. Το Πάθος (Reinhartz)
4. Ιστορία ή «αντι-ιστορία»;
5. Η έρευνα για τον ιστορικό Ιησού
6. Ιησούς της ιστορίας – Χριστός της πίστης (Scorsese, *The Last Temptation*)
7. Η ιουδαϊκή ταυτότητα του Ιησού
8. Το συνοπτικό πρόβλημα
9. Η πολιτισμικές επιδράσεις στα κιν/φικά πορτρέτα του Ιησού

Προοπτικές και ζητήματα

1. Ένα νέο αξιοπρόσεκτο πεδίο έρευνας
2. Ανάγκη μίας σαφούς μεθοδολογίας
3. Διερεύνηση των πολιτισμικών επιδράσεων των ποικίλων κινηματογραφικών προσλήψεων της ζωής του Ιησού
4. Παραγωγή περισσότερων μελετών για επιμέρους έργα

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Αναστασία Μουρατίδου
Θεσσαλονίκη, Χειμερινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

